

Miksi CC0-lisenssi metadatalle?

Maria Virtanen

12.5.2016

Kansalliset suositukset

- JHS 189

- ”Uudelleenkäytön oikeudet Suomen julkishallinnon avoimiin tietoineistoihin suositellaan myönnettäviksi avoimella käyttöluvalla, joka kuuluu Creative Commons -lisenssiperheeseen. Suositeltava käyttö lupa on Creative Commons Nimeä 4.0 (CC BY 4.0; <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi>).
Tapauksissa, jolloin datan yksilöiminen ja datan tuottajan tietojen ilmoittaminen ei ole tarpeellista, voidaan käyttää myös CC0-lisenssiä
(<https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>). Tällöin data on vapaasti käytettävissä ja jalostettavissa ilman mitään rajoitteita.”

Kansallisten hankkeiden linjaukset

- **KDK-hankkeen** lisäksi **ATT-hanke** on linjannut, että metatiedot julkaistaan CC0-lisenssillä.
  - *”Tutkimusdatan ja -julkaisujen jatkokäyttöä ei rajoiteta tarpeettomasti ja niiden käyttöehdot tuodaan selkeästi esille. Noudatetaan yleisiä, standardimuotoisia lisenssejä (suositus CC BY 4.0.), jotka ovat koneluettavia. **Metatiedot julkaistaan CC0-lisenssillä.**”*
  - Lisätietoa <http://avointiede.fi/tiedon-saatavuus>

Kansainväliset esimerkit

- Metatietoja CC0-lisenssillä avanneita organisaatioita, palveluita tai hankkeita mm.
  - [European Library](#)
  - [Deutsche National Bibliothek](#)
  - [British Library](#)
  - [Kungliga Biblioteket](#)
  - [CERN Library](#)
  - [Europeana](#)
  - [Digital Public Library of America](#)
  - [Harvard Library](#)

Miksi juuri CC0?

- Selkeä, standardimuotoinen, koneluettava lisenssi avoimelle metatiedolle.
- Rajoittavampaa lisenssiä (esim. BY-ehto) vaikea noudattaa yhdessä tuotetun metatiedon kohdalla:
  - mistä tieto, mitä kukin taho on tuottanut?
- Kehityskulut ja tulevaisuudenvisiot, kuten:
  - yhdessä KAM-sektoreilla tuotetut toimijoiden kuvailutiedot.
  - linkitetty avoin data.
- Takaa avatulle datalle mahdollisimman suuret hyödyntämismahdollisuudet ja vaikuttavuuden.
  - Yhteentoimivuus, ei esteitä datan yhdistelylle.
  - Hyödyntäjällä ei epävarmuutta oikeudesta käyttää dataa.

Lisäluettavaa

- Lars Svensson: [*Licensing Library and Authority Data Under CC0: The DNB Experience.*](#)
  - myös Lars Svenssonin haastattelu mm. syistä vaihtaa rajoittavammasta lisenssistä CC0:aan: [*One year later: Linked Open Data in the German National Library.*](#)
- Artikkeliki kirjastometadatan tekijänoikeudenalaisuuteen liittyvistä kysymyksistä (amerikkalainen juridinen näkökulma): [*Metadata and Copyright.*](#)

CC0 ja Finna

- Finnan lähtökohtana on metatiedon avoimuus ja yhteiskäyttöisyys.
- **Finna.fi:n** sisältämä kuvailutieto on avattu **CC0**-lisenssillä hyödynnettäväksi avoimen rajapinnan kautta.
- BY-ehtoa noudattamaan velvoittaminen hankalaa Finnassa
  - samoja aineistoja tarjoaa usea eri organisaatio.
- Avoin data keskiössä Finnan strategiassa
  - Finna hyödyntämisen väylänä: uusien sovellusten rakentaminen, integrointi muihin palveluihin, linkittyminen kansallisiin infrastruktuureihin...
- Keskitetyn datan avaamisen etuja
  - laaja aineisto saavutettavissa saman rajapinnan kautta samoin ehdoin.

CC0 ei koske ja CC0 (BY) -näkökulma

- CC0 ei koske Finnassa
  - Käyttörajoitetuksi yksilöityä metadataa, joka rajataan pois Finna.fi:stä.
  - Kirjastoaineistojen kuvailutietoihin sisältyviä tiivistelmätekstejä ja Finnan käyttäjien tuottamaa, kertovaa tekstiä sisältävää kuvailutietoa, joita ei tarjota hyödynnettäväksi avoimen rajapinnan kautta.
  - Linkitettyjä resursseja eli Finnan kautta saataville tuotavia digitaalisia aineistoja.
  - ks. [Avoimen rajapinnan käyttöehdot](#).
- Finna.fi:n rajapinnan ei-velvoittava käyttösuositus: käytettyjä tietoja tuottaneet organisaatiot ja tietojen lähde mainitaan.
  - ks. Dan Cohenin [CC0 \(BY\) -kirjoitus](#) tällaisen suosituksen eduista.

Käyttörajoitettu metatieto

- Käyttörajoitetun metatiedon yksilöintiin on [ohjesivu](#) Finna-wikissä.
  - Suositellaan tietuekohtaista yksilöintiä KUMEA-ryhmän ohjeen mukaan.
  - Myös kokoelmakohtainen yksilöinti mahdollista.
  - Kaikille tuotantoon siirtyneille kirjastoille on löydetty ratkaisu.
- E-kirjojen metatiedosta on oma [infosivu](#), joka sisältää mm.
  - FinELib-aineistojen kustantajilta/välittäjiltä selvitettyt tiedot.
  - Ohjeita muiden aineistojen mahdollisten käyttörajoitusten selvittämiseksi.

Esimerkkejä käytöstä: oppimisympäristöt

PicaFinna Demo

The screenshot displays the PicaFinna search interface. At the top, there is a search bar containing the text "juhannuskokko". To the left of the search bar is the FINNA logo, and to the right are buttons for "Hae" (Search) and "Peruuta" (Cancel). Below the search bar, there are navigation buttons: "Edellinen sivu" (Previous page), "Hakutulokset 1 - 7 / 7" (Search results 1 - 7 / 7), and "Seuraava sivu" (Next page). The search results are presented as a grid of image thumbnails. The first row contains five thumbnails: three showing bonfires with smoke rising, one showing a night scene with lights reflecting on water, and one showing a boat on a lake at night. The second row contains two thumbnails: one showing a bonfire and one showing a person standing in a field. Each thumbnail has a small caption below it, such as "Sol.virk. EMN Viitealo CC BY 4.0..." and "Hels Kari CC BY 4.0 - Finna-pal...".

Esimerkkejä käytöstä: Finto

finto Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu

Sanastot Tietoja Palaute Ohje | på svenska in English

KOKO-ontologia

Sisällön kieli suomi Hae

Aakkosellinen Hierarkia

- käsityökoneet
- liikkuvat työkonet
- maatalouskoneet
  - haravakoneet (maatalouskoneet)
  - istutuskoneet
  - kasvinsuojelukoneet
  - kylvökoneet
  - lajittelukoneet
  - lannanlevityskoneet
  - lannoituskoneet
  - lypsykoneet
  - maanmuokkauskoneet
    - aurat (maanmuokkauskoneet)
      - aatrat
      - alueaurat
      - hankoaurat**
      - huhtakoukut
      - kehäaurat
      - koukkarit
      - koukkuaurat
      - kääntöaurat
      - viuhkat (aurat)
    - ajurit (maanmuokkauskoneet)
    - ajurit (maanmuokkauskoneet)
    - kultivaattorit
    - lanat (maanmuokkauskoneet)
    - äkeet
    - maatilaimurit
    - niittokoneet (maatalouskoneet)
    - niittosilppurit
    - paalaus-koneet
    - puimakoneet
    - rehunsekoituslaitteet
    - ruokintalaitteet
    - sadonkorjuukoneet
    - separaattorit (maatalouskoneet)
    - viljankuivurit
    - viljankäsittelykoneet
    - moottoryökoneet
    - työkoneet

... > työkoneet > maatalouskoneet > maanmuokkauskoneet > aurat
(maanmuokkauskoneet) > hankoaurat
... > välineet > työvälineet > maanmuokausvälineet > aurat (maanmuokkauskoneet) > hankoaurat

KÄYTETTÄVÄ TERMI **hankoaurat**

TYYPPI MAO-käsite

YLÄKÄSITE aurat (maanmuokkauskoneet)

ASSOSIATIIVISEET KÄSITTEET aatrat
sahrat

TEKIJÄ Musealan asiasanasto

URI <http://www.yso.fi/onto/koko/p39548>

Lataa tämä käsite: RDF/XML Turtle JSON-LD

VASTAAVA KÄSITE <http://www.yso.fi/onto/mao/p2042> www.yso.fi

Termillä kuvailtuja kuvia Finnassa 68

Kyntötöissä
Museovirasto.

palon kyntäjä
Museovirasto

sahra eli hankoaura
Museovirasto

kalastaja Karl Pärman
Espoon Bockholmenista
Museovirasto

maanviljelyesineistöä
Mustialan
maatalousmuseossa
Museovirasto

Katso hakutulokset Finnassa

Kiitos!

maria.virtanen@helsinki.fi

KANSALLISKIRJASTO